

**haver**—



**Utfordringer ved  
generasjonsskifte for  
småkraftverk**

av Sindre Oftedal og Finn Eide, Haver Advokatfirma

# Presentasjon av emnet

- Hva er det typiske generasjonsskiftet?
  - Overdragelse
    - Frivillig eller på skifte
  - Landbrukseiendom
    - Odel vs ikke odel
    - Konesesjons- og jordlov

- Småkraftverk (eiendom med småkraftverk eller andel i fall/verk)
  - Selveid verk uten tilkoping til nettet
  - Selveid verk med tilkoping til nettet
  - Verk eid gjennom 100 % eid AS med utleie av fallrett
  - Verk eid gjennom AS med mindre enn 100 % med utleie av fallrett
  - Kun utleie av fallrett

# Generelt om generasjonsskifte

- Generelle utfordringer på landbrukseiendommer
- Familiens forventninger
  - Forventninger hos søsken
  - Forventninger hos mor og far
  - Er de endret?

- Sammenlignbare tilfeller
  - Landbrukseiendommer med større festeinntekter
  - Landbrukseiendommer med masseuttak
  - Landbrukseiendommer med andre årlige inntekter utenom vanlig landbruksdrift og som ikke varig kan skilles fra eiendommen

# Hva er utfordringene?

- Avtalte begrensninger
  - Salgsbegrensninger/forkjøpsrett/medsalgsplikt
- Offentlige begrensninger
  - Krav til delingssamtykke
- Finansielle begrensninger
  - Kapitalbindende å skulle utbetale store deler av nåverdien i en engang
- Tradisjonelle begrensninger
  - Ønsket om å beholde løpende inntekter til garden

# Oppsummert - utfordringer

- Større og større verdier som skal overføres neste generasjon.
- Bort fra «the Winner takes it all» - odel / åsete
  - Rettferdig fordeling mellom søsken
  - Foreldre skal ha et liv etter generasjonsskifte
    - Ikke lenger bare ønske om å få seg et kårhus
- Et gårdsbruk skal være drivverdig
  - Grenser for hvilke økonomiske byrder som kan legges på neste driver
    - Ofte avhengig av tilleggsinntekter som kommer fra
      - Småkraftverk
      - Fallrett
      - Festetomter
      - Sanduttak
      - M.m.



# Oppsummert - utfordringer

- Større og større verdier som skal overføres neste generasjon.
- Bort fra «the Winner takes it all» - odel / åsete
  - Rettferdig fordeling mellom søsken
  - Foreldre skal ha et liv etter generasjonsskifte
    - Ikke lenger bare ønske om å få seg et kårhus
- Et gårdsbruk skal være drivverdig
  - Grenser for hvilke økonomiske byrder som kan legges på neste driver
    - Ofte avhengig av tilleggsinntekter som kommer fra
      - Småkraftverk
      - Fallrett
      - Festetomter
      - Sanduttak
      - M.m.





# Mulige løsninger



- avgrensninger til gårdsbruk med fallretter og / eller andel kraftverk

- Fallretter vil normalt følge gården
  - Kan teoretisk tenkes utskilling, men i praksis svært vanskelig
    - 10 år?
- Kraftverk – eller andel i kraftverk
  - Kan lettere disponere over dette, uavhengig av gårdsbruket

haver\_\_\_

# Småkraftverk som del av generasjonsskifte

## - Fallrettighet / hjemfall

- Fallrett / hjemfall – følger gården
  - Kan likevel kompensere inntektsstrømmen
    - Nåverdi av teoretisk nettoinntekt fra fallrett
      - Tidsbegrensning
      - Uten tidsbegrensning
  - Overtager av gården / rettigheten betaler ut foreldre og / eller søsken
    - «Selgerkreditt» / nedbetaling til søsken



# Småkraftverk som del av generasjonsskifte

## - Småkraftverk

- Småkraftverk ligger normalt i AS
  - Om ikke – kan omdannes skattefritt til AS
- Aksjer kan normalt fordeles til barn via generasjonsskifte eller arv
  - Foreldre kan sitte tilbake med aksjer etter å ha gitt fra seg gården
    - Sikre seg «pensjon»
  - Fordele aksjer til de øvrige barn – kompensere gårdsverdien
- Opprette holdingselskap der alle barn eier – og hvor aksjene i småkraftselskapet overføres
  - Skattemessig gunstig om ikke pengene skal forbrukes
    - Fritaksmetoden – skattefritt utbytte til holdingselskapet
      - Kan plassere midlene ubeskattet i sparing / fond
    - Lav kostpris / negativ kostpris etter RISK elimineres
      - Om aksjene skal selges på noe tidspunkt



# Småkraftverk som del av generasjonsskifte

## - Kombinasjon fallrettighet og småkraftverk



- Denne kombinasjonen finnes i flere varianter
  - Grunneier har både fallrettighet og kraftverk
    - Grunneier er deleier i kraftverk
  - Grunneier har kraftverk kun til eget forbruk
- Behov for å formalisere avtaler / etablere armlengdestandard
- Skille fallrettigheter og kraftverk
  - Foreldre beholder / søsken overtar - aksjer i kraftverk
    - Fallrettighet og hjemfall følger gården
      - Nåverdi av fallrettighet kan eventuelt fordeles søsken

haver\_\_

# Hva skjer med arveavgiften?

Valg 2021 vil avgjøre

- AP er lunkne til gjeinnføring av arveavgift
  - Rødt og SV vil svært gjerne gjeninnføre
    - Max 25%??
    - Større formuer
      - "MNOK 10??



haver\_


# Kontakt:



**Finn Eide**

Advokat/Partner


 +47 952 36 266

 [f.eide@haver.no](mailto:f.eide@haver.no)



**Sindre Oftedal**

Advokat/Partner

 +47 414 70 929

 [s.oftedal@haver.no](mailto:s.oftedal@haver.no)

**haver**—